

Josef Pleskot o architektuře a době

Author: SF / Petr Bým | Published: 15.12.2009

Kam jde soudobá architektura?

Tam, kam vždy kráčela, za stejným cílem: poskytovat prostor pro život a všechny jeho potřeby. To nikdy nebylo jinak, ani dnes, jenom se teď méně ví, jaké ty potřeby vlastně jsou.

V posledních třiceti čtyřiceti letech si architektura vysloužila řadu nevlídných komentářů. Začíná to „dekorovanou boudou“, pokračuje kritikou tvorby „konzumentsky atraktivních obalů“ a končí řečmi o „marketingové“, tj. především dobře prodejné architektuře, o níž koneckonců mluvíte i vy.

Víte, ono je to všechno složitější, koneckonců proto tady sedíme. Ona by třeba leckterá renesanční stavba také mohla být označena za dekorovanou boudu, to není nic špatného. A dále: dobrá prodejnost přece nevyklučuje kvalitní funkčnost a estetiku budovy. Já bych to proto moc nehrotil. Taky nezapomeňte, že každá kritika, aby byla slyšet a svět ji zaregistroval, musí být přehnaná. Pravda ale asi je, že se více než kdy jindy dostáváme mimo těžiště základních hodnot evropské kultury. Takže nějaký problém tady určitě je.

Pokud budeme mluvit jenom o architektuře, dostáváme se k zadavateli - je to jeho vina?

Ale ne, na tom máme zásluhu všichni - všichni rádi prodáváme, kupujeme, utrácíme... Všichni máme svůj podíl viny na stavu společnosti, a tím i architektury.

Hodně se ty negativní soudy spojují s tzv. globální architekturou...

Ano, něco takového určitě existuje. Dokonce se taková architektura už parametrizuje, definují se typologické poznatky. Ale to zase není nic nového, takové globální tendence se v architektuře projevily už dříve, i když ne v takové míře. Ale nepřeceňoval bych to. I dnes třeba nejbanálnější typologický druh, jímž je kancelářská budova, v Rakousku vypadá jinak než v Londýně a ta zase přece jenom trochu jinak než v Singapuru... Možná, že ta globálnost je více obsažena v našem zběžném úsudku.

Někteří považují za jakousi pozitivní protiváhu globalizačních a marketingových trendů architektonický regionalismus, svázání stavby s místem, jeho kulturou, stavebními tradicemi, historií, ale i ekonomikou - třeba v preferování místních materiálů. Ve vaší tvorbě poslední doby by se možná takový příklad našel - vinařský dům Sonberk. A radlická budova ČSOB by zase mohla být považována za tu globální architekturu?!

Nevím, zase je to složitější. Třeba ten vinařský dům se nemohl typologicky odvolávat k nějakým tradicím, je to věc nová, stará sotva dvacet let. Taková vinařství se dříve nestavěla. Ale samozřejmě, že jsem vnímal lokalitu a vložil do toho také všechny své zkušenosti - a já se považuji za regionálně myslícího architekta. Ale i ta budova ČSOB je v tomto smyslu „lokální“. Už tím, že ke svému okolí se nijak ostře nevymezuje, naopak se s ním chce spojit. To by mohl být odraz dosud spícího rysu naší národní povahy, stát spíše o dialog, o spolupráci, nechtít soupeřit s jinými většími národy, které si mohou dovolit pádnější a výraznější gesta, mít vlastní názor a vlastní hrdost, vlastnosti, které by nakonec mohly být velmi respektovány. Ale ta budova zároveň chce mít velkorysost vnitřního prostoru - dobře, to by snad mohl být projev nějakého nadregionálního myšlení, to náš region možná až tak latentně v sobě nemá.

Lokální a globální tedy lze spojovat, tak snad je všechno v pořádku...

Možná ano, ale spíše ne. Já samozřejmě také vidím to klonování bez porozumění, to vykořeňování... Nechci ale jenom křičet, že se děje něco hrozného. Ano, prožíváme dobu rozkladu civilizačních hodnot, evropská kultura se nám rozsypává pod rukama, my sami utíkáme z tohoto pevného souručenství a zázemí. To mi samozřejmě vadí, taky tluču do tympanů - a přitom mám pocit, že i dnes má cenu něco dělat, o něco usilovat v tom smyslu, abychom všichni nesplynuli do nebarevné globální masy.

Tak dobrá, na čem právě teď pracujete?

Je toho více, pár projektů rodinného bydlení, něco pro Metrostav, pokračujeme také na úpravách Zámeckého návrší v Litomyšli, zajímavý projekt je i konverze dominikánské kláštera v Husově ulici. A samozřejmě Vítkovice, to je velká porce.

Nové Vítkovice - to je na naše poměry projekt tak velkorosý a rozmáchlý, že nutně musí vyvolávat otázky hlavně v ekonomických a sociálních souvislostech.

Kdybych tomu projektu nevěřil, tak bych se na něm nepodílel. Nové Vítkovice - a je na místě říci, že jsem to ohledával několik let, jakkoli moje bezprostřední spolupráce s Vítkovicemi a Janem Světlíkem trvá jen pár měsíců - jsou perspektivním projektem. Jeho udržitelnost je závislá na míře investic a výši provozních nákladů - snad nemusím dodávat, že by neměly být vysoké. A samozřejmě na lidech, na zalidnění toho prostoru. To by měl zajistit plánovaný univerzitní kampus.

V poslední době jste už skoro notoricky označován za největšího žijícího českého architekta. Jak se s takovou aurou žije?

Já si tyhle věci moc nepřipouštím. Už proto, že vím, jak jsou taková hodnocení kolísavá. Jinak mne to více zatěžuje, než povznáší. Když máte takové přívlastky, je na vás pochopitelně víc vidět.

Myslíte, že vám pozice architekta - celebrity pomáhá k zakázkám?

Snadněji zakázky odmítám.

Fotografie:

- 1) Přístavba pracovny k rodinnému domu manželů Ševčíkových, Praha - Krč (2003) foto Jan Malý
- 2) Rekonstrukce zámeckého pivovaru v Litomyšli (2004) foto Jan Malý
- 3) Přednáškový sál, ZOO Praha (2004) foto Petra Hajska
- 4+5) Nové ústředí ČSOB Group v Praze - Radlicích (2007) foto 1-Ivan Němec, 2-Tomáš Souček
- 6+7) Sonberk a.s., Vinařský dům v Popicích (2008) foto Ivan Němec
- 8) Zastřešení hospodářského dvora Nosticova paláce - MKČR (2009) foto Jan Malý
- 9+10) Nové Vítkovice - plynojem - model a vizualizace

15.12.2009 08:00, SF / Petr Bým